

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

30 iunie 2015

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte

Gordilă Nicolae

Judecători

Covalenco Elena

Diaconu Iurie

Catan Liliana

Alerguș Constantin

juducând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către partea vătămată Proțiu Tatiana, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 ianuarie 2015 și a sentinței Judecătoria Fălești din 15 august 2014, în cauza penală privind-l pe

Pripa Leonid Gheorghe, născut la 04 octombrie 1956, originar din s. Singureni, r-nul Rîșcani, domiciliat s. Egorovca, r-nul Fălești

Termenul de examinare a cauzei:

1. prima instanță: 01.11.2013 - 15.08.2014

2. instanța de apel: 05.09.2014 - 21.01.2015

3. instanța de recurs: 28.05.2015 - 30.06.2015

În baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoria Fălești din 15 august 2014, Pripa Leonid Gheorghe a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 157 Cod penal, la amendă în mărime de 300 unități convenționale, ceea ce constituie 6.000 lei.

Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Proțiu Tatiana a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului acesteia să se expună instanța în procedură civilă.

2. Potrivit sentinței, s-a stabilit că Pripa L., la data de 06 aprilie 2013 în jurul orei 19.00, aflându-se în preajma gheretei cu flori a Î.I. „Poleniuc Elena” amplasată pe str. Mihai Eminescu or. Fălești, în urma relațiilor ostile cu Proțiu Tatiana, a împins-o pe ultima cu mâna în regiunea toracelui, care a căzut pe suprafața de beton, în rezultat cauzându-i acesteia leziuni corporale medii, confirmate prin concluziile raportului de expertiză medico-legală nr. 62 D din 09 aprilie 2013.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, instanța de fond a calificat *de drept* fapta inculpatului în baza art. 157 Cod penal și

anume – *vătămarea gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății cauzată din imprudență.*

3. Sentința a fost atacată cu apel de către avocatul Fali Semion în numele părții vătămate, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie admisă acțiunea civilă cu încasarea din contul lui Pripa L. în beneficiul părții vătămate Proțiu T. a prejudiciului material și moral solicitat.

În motivarea apelului a invocat că instanța de judecată nu a apreciat corect circumstanțele cauzei, astfel pronunțând o sentință incorectă și neîntemeiată, concluzionând greșit că la materialele dosarului lipsesc dovezile necesare pentru soluționarea în fond a acțiunii civile cu privire la compensarea prejudiciului moral și material cauzat părții vătămate Proțiu T., fiind prezente dovezi suficiente pentru soluționarea în fond a acțiunii civile.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 ianuarie 2015, a fost respins ca nefondat apelul declarat și menținută sentința.

5. În motivarea soluției, instanța de apel a menționat că deși partea vătămată invocă suportarea prejudiciului material și moral în urma acțiunilor inculpatului, însă cauzarea prejudiciului moral de către partea vătămată nu este motivată. Totodată probe veridice ce ar confirma necesitatea tratamentului anume în legătură cu acțiunile inculpatului și suportarea cheltuielilor pentru tratamentul prescris, inclusiv pentru transport în suma solicitată potrivit acțiunii civile (f.d. 112), nu au fost aduse instanței de judecată. Ulterior fiind înaintată acțiune suplimentară cu solicitarea încasării sumei de 1.050 lei pentru cheltuieli de transport (f.d. 163), fără a fi demonstrată suportarea acestor cheltuieli anume în suma solicitată, iar înscrisurile anexate la materialele cauzei nu demonstrează că cheltuielile potrivit bonurilor anexate sînt anume în legătură cu tratamentul prescris în urma acțiunilor inculpatului, fiind prezentate și bonuri cu includerea unor produse care nici nu au atribuție la cauză (test pentru determinarea sarcinii).

În opinia instanței de apel, soluția primei instanțe în ce privește latura prejudiciului material și moral suportat, este corectă și urmează a fi menținută, deoarece nu este posibil de a stabili în baza înscrisurilor prezentate de partea vătămată suma despăgubirilor convenite acesteia, iar prin soluția adoptată de prima instanță nu i-a fost nici într-un mod îngădit dreptul de a se adresa cu acțiune civilă în ordinea procedurii civile.

Instanța de apel a menționat că nici în ședința instanței de apel partea vătămată și nici avocatul acesteia nu au avut o poziție clară privind cuantumul prejudiciului solicitat pentru încasare de la inculpat.

În acest context, instanța de apel a notat că, sarcina de a dovedi cauzarea prejudiciului este pusă în sarcina victimei, iar în cazul respectiv aprecierea realității și cuantumului atât a prejudiciului material, cât și a celui moral, nu a fost posibil de a-l determina din motivul neaprecierii cuantumului solicitat pentru încasare din partea părții vătămate, chiar și în apel nefiind specificată suma solicitată pentru încasare.

Argumentele apelantului referitor la faptul că prima instanță greșit a admis acțiunea civilă în principiu, invocând lipsa documentelor confirmative a cheltuielilor suportate de partea vătămată Proțiu T., fiind prezentate instanței dovezile necesare pentru încasarea prejudiciului material, au fost respinse de către instanța de apel deoarece, atât în ședința instanței de fond, cât și în instanța de apel, nu au fost aduse careva probe în confirmarea cheltuielilor suportate în rezultatul acțiunilor inculpatului, pentru a compensa prejudiciul material și moral. Astfel, în latura dată acțiunea civilă fiind corect lăsată spre examinare în ordinea civilă, ca nefiind posibilă stabilirea sumei exacte necesare compensării, soluție prevăzută de lege în temeiul art. 387 alin. (3) Cod de procedură penală și care nu îngrădește drepturile victimei.

Nu au fost reținute argumentele invocate precum că prima instanță a pronunțat o hotărâre ilegală, fără a ține cont că Pripa L. a fost atras la răspundere penală în baza art. 152 alin. (1) Cod penal, deoarece de fapt acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 157 Cod penal, precum a fost învinuit de partea acuzării, iar instanța nefiind în drept să iasă din limitele învinuirii. Mai mult ca atât, în partea încadrării juridice a faptelor săvârșite de către inculpat sentința nu a fost atacată, deoarece solicitarea din apel ține doar de soluția adoptată de prima instanță în latura civilă, care este una corectă în viziunea instanței de apel.

6. Hotărârile judecătorești sânt atacate cu recurs ordinar de către partea vătămată prin care solicită casarea acestora, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie admisă acțiunea civilă înaintată în prezenta cauză penală.

În susținerea poziției sale, recurentul invocă că:

- instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au luat în considerație faptele săvârșite de inculpat și nu le-a dat o apreciere respectivă, fiind calificate acțiunile sale ca comise din imprudență;

- pedeapsa aplicată inculpatului, care a manifestat un comportament cinic față de o femeie pe care a agrest-o fizic, a fost limitată doar la aplicarea unei amenzi, fără a fi luată în considerație și aplicarea unei pedepse mai aspre prevăzute de lege;

- instanțele de judecată au neglijat drepturile părții vătămate, fără a lua în considerație că a avut nevoie de ajutorul altei persoane, fiind cu mâna în gips, a suferit dureri, din care cauză a avut insomnie, fiindu-i umilită demnitatea sa și prin urmare instanțele de judecată au considerat că nu sânt temeiuri de a determina mărimea prejudiciului moral, mai ales că la materialele cauzei este concluzia medico-legală ce confirmă leziunile pricinuite;

- instanțele de judecată neîntemeiat nu au examinat acțiunea civilă în partea prejudiciului material, deoarece au avut suficiente dovezi despre cheltuielile avute, mai ales că cercetarea judecătorească se tergiversa, din cauza inculpatului și a procurorului, ce i-a generat cheltuieli suplimentare pentru transport;

- inculpatul până în prezent nu recunoaște aplicarea leziunilor corporale și se eschivează de la achitarea prejudiciului material și moral.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privind opinia sa asupra recursului declarat,

solicitând respingerea acestuia ca inadmisibil, dat fiind faptul că argumentele invocate nu se încadrează în cele prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală, care de fapt au fost obiect de cercetare în prima instanță și în instanța de apel, fiind respinse ca neîntemeiate.

8. Judecând recursul declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea hotărârii contestate în latura civilă din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Astfel, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Reieșind din cerințele aceluiași articol, *chestiunile de fapt* asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La *chestiunile de drept* se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal, contravențional ori civil au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Colegiul penal lărgit constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea cauzei în apel în ce privește latura civilă, iar erorile admise în această parte nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs.

Din materialele cauzei, Colegiul atestă faptul că, prima instanță judecând prezenta cauză penală, prin sentința sa a admis în principiu acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Proțiu Tatiana, urmând ca asupra cuantumului acesteia să se expună instanța în ordinea procedurii civile.

Avocatul Fali S. în numele părții vătămate și părții civile Proțiu T., nefiind de acord cu soluția primei instanțe a contestat-o cu apel, inclusiv și în partea civilă, solicitând admiterea acțiunii civile cu încasarea prejudiciului material și moral indicat în această acțiune, deoarece în opinia sa, în prima instanță au fost prezentate

probe suficiente pentru a fi încasat prejudiciul atât material cât și moral, asupra cărora neîntemeiat nu s-a expus instanța de fond.

Analizând textul deciziei instanței de apel, Colegiul constată că, acest apel a fost respins ca nefondat, deoarece această instanță a considerat juste concluziile primei instanțe, inclusiv și în latura civilă referitor la încasarea prejudiciului material și moral, ca nefiind posibil de a stabili în baza înscrisurilor prezentate de partea vătămată suma despăgubirilor cuvenite ultimei, totodată prin soluția adoptată în nici un mod nu i-a fost îngăduit părții vătămate dreptul de a se adresa cu acțiune civilă în ordinea procedurii civile. Însă, în opinia Colegiului penal lărgit aceste concluzii ale instanței de apel nu sunt motivate suficient și contravin lucrărilor dosarului și prevederilor legale, în rezultatul cărora instanța nu s-a expus asupra argumentelor invocate, astfel nefiind examinat fondul apelului, fiind incident temeiul de casare prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și anume când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Așadar, Colegiul consideră că concluziile instanței de apel, precum și a primei instanțe, în ce privește latura civilă, sânt în contradicție cu prevederile art. 387 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, care stipulează că, o dată cu pronunțarea sentinței de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sânt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge și numai în cazul excepțional când, pentru a stabili exact suma despăgubirilor cuvenite părții civile, ar trebui amânată examinarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor cuvenite să hotărască instanța civilă.

În prezenta speță, potrivit lucrărilor dosarului partea vătămată Proțiuc T., care a fost recunoscută și parte civilă prin ordonanța din 06 aprilie 2013 (f.d. 29 v. 1), în cadrul ședinței de judecată a înaintat acțiune civilă prin care a solicitat încasarea din contul inculpatului a prejudiciului material în sumă de 23.870,14 lei și moral în sumă de 50.000 lei, anexând cecuri și bonuri de plată (f.d. 112-116 v. 1), iar în ședința de judecată din 31 iulie 2014 a solicitat admiterea acțiunii civile suplimentare cu anexarea cecurilor (f.d. 156-163 v. 1), respectiv acțiunea civilă și cea suplimentară a părții vătămate au fost admise spre examinare prin încheieri protocolare. Totodată, Colegiul atestă potrivit procesului verbal al ședinței de judecată (f.d. 172 v. 1), că în cadrul susținerilor verbale partea vătămată a specificat că solicită în total prejudiciul material și moral în valoare de 100.000 lei.

Instanța de recurs consideră că, în cazul dat, ambele instanțe de judecată ierarhic inferioare, având la dispoziție o suma exactă solicitată de către partea vătămată, ca prejudiciu material cauzat prin infracțiunea săvârșită de către inculpatul Pripa L., fără careva temeiuri legale, n-au soluționat acțiunea civilă în fond, admițând-o însă în principiu. La acest capitol, Colegiul penal menționează că, în cazul în care prima instanță, precum și instanța de apel, constatând din bonurile și cecurile anexate la acțiunea civilă că unele servicii, medicamente, produse

farmaceutice sau alte cheltuieli nu au tangență sau legătură cauzală cu vătămările corporale constatate prin rapoartele de expertiză medico-legale la partea vătămată și cauzate de către inculpat, instanțele de judecată urmau a le exclude sau respinge, pronunțând o soluție în conformitate cu cele menționate la alin. (1) art. 387 Cod de procedură penală și nici de cum a considera faptul dat ca un caz excepțional și respectiv să se limiteze la admiterea acțiunii civile în principiu.

Totodată, Colegiul lărgit consideră pripite concluziile instanței de apel, precum că prejudiciul moral nu a fost motivat de către partea vătămată și imposibil de a-l stabili. La acest capitol, instanța de recurs notează că, în temeiul art. 1423 alin. (1) Cod civil, coroborat cu art. 219 alin. (4) Cod de procedură penală, mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanță în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al făptuitorului prejudiciului și de măsura în care compensarea poate aduce satisfacerea persoanei vătămate. Ținând cont de aceste împrejurări, se urmărește scopul ca evaluarea să nu fie una subiectivă ori pentru a nu se ajunge la o îmbogățire fără just temei. Astfel, instanța de recurs menționează că despăgubirile pentru daune morale se disting de cele pentru daunele materiale prin faptul că acestea nu se probează, ci se stabilesc de instanța de judecată prin evaluare.

În susținerea celor enunțate, instanța de recurs menționează și jurisprudența CtEDO, *cauza Ernst c. Belgiei (15 iulie 2003)*, unde Curtea a statuat, în principiu, că „atunci când victima unei infracțiuni se constituie parte civilă în procesul penal, aceasta semnifică introducerea unei cereri în despăgubiri. Chiar dacă ea nu a cerut, în mod expres, repararea prejudiciului suferit. Prin dobândirea calității de parte civilă în procesul penal, ea are în vedere nu numai condamnarea penală a autorului infracțiunii, ci și repararea pecuniară a prejudiciului pe care l-a suferit”. Învederând aceste considerente ale instanței europene, Colegiul penal evidențiază că, în această speță victima a solicitat repararea prejudiciului în mod expres, însă atât prima instanță, cât și instanța de apel nu s-au expus în hotărârile adoptate în privința încasării ori respingerii daunei atât materiale cât și morale, solicitate de către partea vătămată pentru a fi încasate.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit statuează că, erorile comise de către instanța de apel, nu pot fi reparate de către instanța de recurs în prezenta procedură, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza pe fond, substituind instanța care a judecat apelul și pentru a nu admite astfel încălcarea prevederilor procesual penale.

În asemenea condiții, instanța de recurs consideră că, decizia instanței de apel în cauza dată urmează a fi casată în latura civilă din motivul nesoluționării fondului apelului în această parte, cu dispunerea rejudecării cauzei în latura civilă de către de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei Curtea de Apel Bălți urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia: să înlătore eroare comisă de către instanța de fond, privind

nesoluționarea acțiunii civile, cu expunerea asupra prejudiciului material și moral cauzat; să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor motivelor invocate în apel și recurs în ce privește latura civilă; să verifice și să aprecieze profund probele prezentate instanței în susținerea recuperării prejudiciului material și moral, în strictă conformitate cu cerințele legii; să le dea apreciere convenită în ansamblu, cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate în ce privește latura civilă; să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date; să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, ținând cont de motivele casării deciziei atacate și de practica unitară în acest domeniu, de practica relevantă a CtEDO și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

9. În conformitate cu art. art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Se admite recursul ordinar declarat de către partea vătămată Proțiuc Tatiana, se casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 ianuarie 2015 în cauza penală privindu-l pe **Pripa Leonid Gheorghe**, în latura civilă, cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte de către aceiași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la data de 10 iulie 2015.

Președinte

Gordilă Nicolae

Judecător

Covalenco Elena

Judecător

Diaconu Iurie

Judecător

Catan Liliana

Judecător

Alerguș Constantin